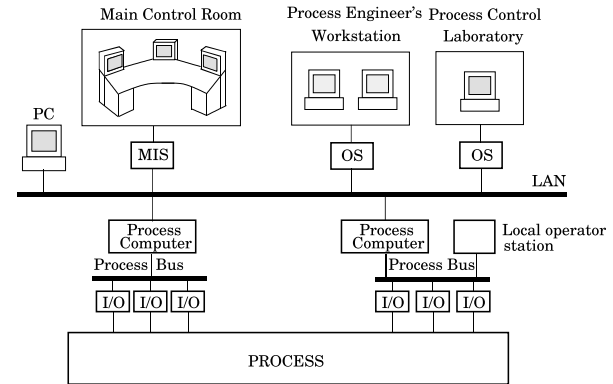

Föreläsning X

- Datorstyrning
- Logik
- Sekvensstyrning

Rekommenderad läsning: *Process Control*: 7.1–7.5, 8.1–8.5

Datorstyrning

Kemiska processer styrs med datorer

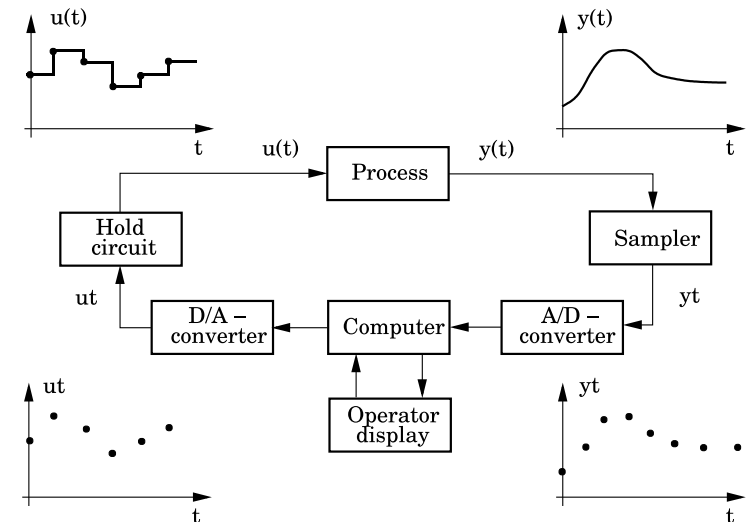
- Hur blir PID-regulatorn med ett datorprogram?
- Hur startar och stoppar man en process?

Datorns egenskaper

- Kan bara göra en sak i taget, men snabbt
- Numera hög tillförlitlighet på hårdvara
- Svårare att skriva tillförlitlig mjukvara, speciellt för parallella uppgifter
- Minne, snabbhet växer

Hur kan datorer användas för reglering?

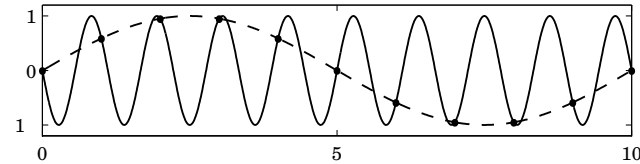
Samplade system

Samplade system

- Blandning av kontinuerlig och diskret tid – svårt att analysera
 - Förenkling: titta bara i samplingstidpunkterna
- Möjliga problem
 - Vad händer mellan samplingarna?
 - Hur väljs samplingsintervall?
 - Inverkan av kvantisering
 - Hur beskriver man samplade system?

Förlorad information genom sampling

Sampling:

- innebär att man mäter i diskreta punkter med ett givet tidsintervall, dvs *samlingsintervall*, h .
- **Aliasing** kallas det då högre frekvenser tolkas som lägre frekvenser
- *Samplingsteoremet* säger att minst **två sampel per period** krävs för att inte få aliasing

Matematiska beskrivningar

- Tidskontinuerliga system
 - Differentialekvationer, t.ex. $T \frac{dy}{dt} + y = Ku$
 - Laplacetransform, t.ex. $Y(s) = \frac{K}{1+Ts} U(s) = G(s)U(s)$

- Samplade (tidsdiskreta) system

– Differensekvationer

$$y(kh + h) + ay(kh) = bu(kh)$$

– Skiftoperator: $qy(kh) = y(kh + h)$

$$y(kh) = \frac{b}{q+a} u(kh) = H(q)u(kh)$$

Approximationer av tidskontinuerliga system

Approximera derivatorna med differenser (fungerar för korta samplingsintervall)

- Framåtdifferens (Euler)

$$\frac{dy}{dt} \approx \frac{y(t+h) - y(t)}{h}$$

- Bakåtdifferens

$$\frac{dy}{dt} \approx \frac{y(t) - y(t-h)}{h}$$

- (dessa approximationer kallas *diskretisering*)

OBS! Det finns fler diskretiseringsmetoder (jämför med numerisk integration)

Exempel

Diskretisera det kontinuerliga systemet $\frac{dy(t)}{dt} = -3y(t) + 2u(t)$

- Framåtdifferens:

$$\frac{dy}{dt} \approx \frac{y(kh+h) - y(kh)}{h} = -3y(kh) + 2u(kh)$$

$$y(kh+h) = (1-3h)y(kh) + 2hu(kh)$$

- Bakåtdifferens:

$$\frac{dy}{dt} \approx \frac{y(kh) - y(kh-h)}{h} = -3y(kh) + 2u(kh)$$

$$y(kh) = \frac{1}{1+3h}y(kh-h) + \frac{2h}{1+3h}u(kh)$$

Analys av exempel

Stabilitet för en differensekvation:

$$y(kh+h) = ay(kh) + bu(kh)$$

Antag $u(kh) = 0$. $y(kh) = a^k y(0)$

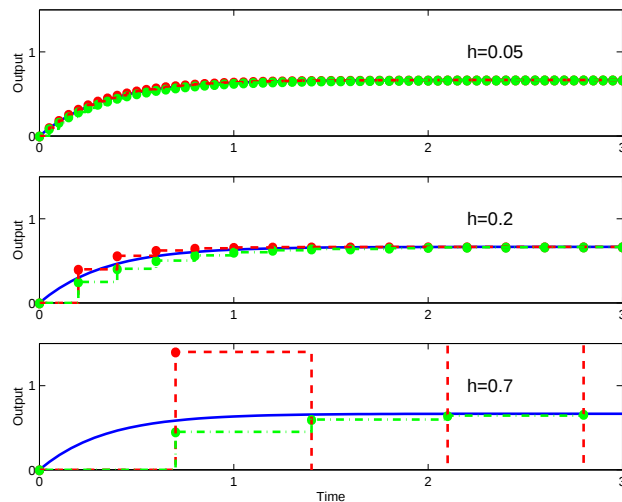
- $y(\infty) = 0$ om $|a| < 1$
- $|y(\infty)| = \infty$ om $|a| > 1$
 - (poler innanför enhetscirkeln medför asymptotisk stabilitet)

Exemplet: Stabilitetskrav

- Framåtdifferens $|1-3h| < 1 \Rightarrow 0 < h < 2/3$
- Bakåtdifferens $|\frac{1}{1+3h}| < 1 \Rightarrow h > 0$

Simulering

$G(s) = \frac{2}{s+3}$. Exakt lösning (—) Framåtdifferens (Euler) (- -) Bakåtdifferens (-.)

Diskretisering av PI-regulatorn

1. Proportionaldel (ingen approximation behövs)

$$P(kh) = Ke(kh)$$

2. Integraldel (framåtdifferens)

$$I(t) = \frac{K}{T_i} \int_0^t e(\tau) d\tau$$

$$\frac{dI(t)}{dt} = \frac{K}{T_i} e(t)$$

$$\frac{I(kh+h) - I(kh)}{h} = \frac{K}{T_i} e(kh)$$

$$I(kh+h) = I(kh) + \frac{Kh}{T_i} e(kh)$$

Integraldel med uppvridningsskydd (förhindrar att I-delen fortsätter att växa vid mättad styrsignal):

$$I(kh + h) = I(kh) + \frac{Kh}{T_i} e(kh) + \frac{h}{T_r} (u(kh) - v(kh))$$

- $v(kh)$ är den signal regulatorn vill ställa ut
- $u(kh)$ är den mättade signal regulatorn kan ställa ut
- T_r är *tracking-konstanten*

(Mer om detta i föreläsning 9.)

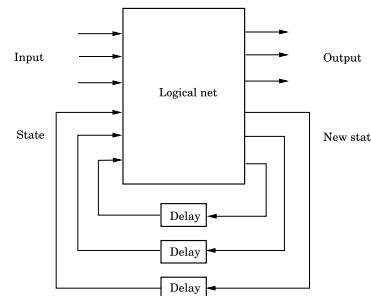
Implementering av PI-regulatorn – pseudokod

LOOP

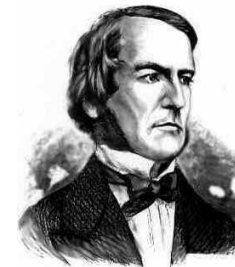
```
WaitForClockTick();
r = ADIn(1);
y = ADIn(2);
P = K*(r-y)
v = P + I;
IF v < umin
    u = umin;
ELSEIF v > umax
    u = umax;
ELSE
    u = v;
END
DAOut(1,u);
I = I + K*h/Ti*(r-y) + h/Tr*(u-v);
END
```

Logik och diskret styrning

- Diskreta signaler
 - Mätsignaler: *sant* eller *falskt*
 - Styrsignaler: **på** eller **av**
- Logiknät
 - Statiskt nät
 - Ex: Alarm
 - Kallas *förreglingar*
- Sekvensnät
 - Dynamiskt nät
 - Ex: Uppstart/stopp, satsvisa förlopp

George Boole (1815–1864)

Boole approached logic in a new way reducing it to a simple algebra, incorporating logic into mathematics. He also worked on differential equations, the calculus of finite differences and general methods in probability.

An investigation into the Laws of Thought, on Which are founded the Mathematical Theories of Logic and Probabilities (1854)

Operationer och symboler

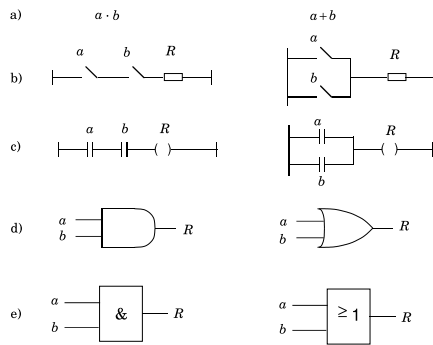
Tre operationer:

and: $a \cdot b$ a and b $a \wedge b$

or: $a + b$ a or b $a \vee b$

not: $\bar{a}$ not a $\neg a$

Symboler: (svensk och amerikansk standard)

Logiklagar

Boolesk algebra:

- Ex: $1 + a = 1$ och $0 + a = a$
- Ex: $1 \cdot a = a$ och $0 \cdot a = 0$
- Ex: $a + \bar{a} = 1$ och $a \cdot \bar{a} = 0$

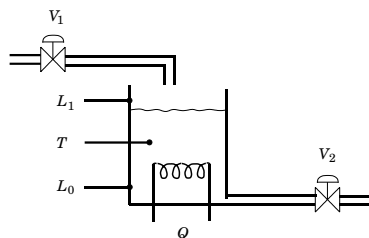
Logiska lagar:

- Kommutativ
 $a \cdot b = b \cdot a$, $a + b = b + a$
- Associativ
 $a \cdot (b \cdot c) = (a \cdot b) \cdot c$, $a + (b + c) = (a + b) + c$
- Distributiv
 $a \cdot (b + c) = a \cdot b + a \cdot c$
- de Morgans lag
 $\overline{a + b} = \bar{a} \cdot \bar{b}$, $\overline{a \cdot b} = \bar{a} + \bar{b}$

Exempel

Alarm för en satsreaktor:

Ge alarm om temperaturen i tanken är för hög, T , samt kylventilen är stängd, Q , eller då temperaturen är hög och inflödesventilen är öppen, V_1 .

Sanningstabell:

T	Q	V_1	$y = \text{alarm}$
0	0	0	0
1	0	0	1
0	1	0	0
1	1	0	0
0	0	1	0
1	0	1	1
0	1	1	0
1	1	1	1

Sekvensstyrning

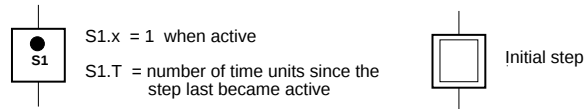
Sekvensnät

- har minne (eller tillstånd), signalernas ordningsföljd är väsentlig
- Olika beskrivningar
 - Finite state machine (automatateori)
 - Petrinät
 - GRAFCET är ett slags Petrinät
- Sekvenser i kemiteknik
 - Uppstart och stopp
 - Batch-recept och lab-procedurer
 - Vissa analysinstrument

GRAFCET – Steg och övergång

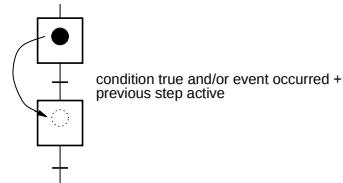
Steg:

- Aktiv respektive inaktiv

Övergång:

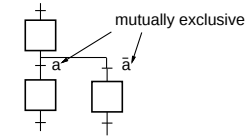
avfyras då föregående steg är aktivt samt övergångens villkor är eller blir uppfyllt.

GRAFCET – Kontrollstrukturer

- Alternativa vägar:

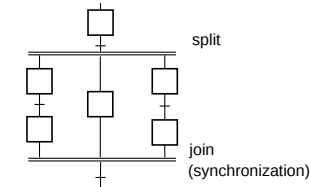
- Förgrening (ömsesidigt uteslutande)

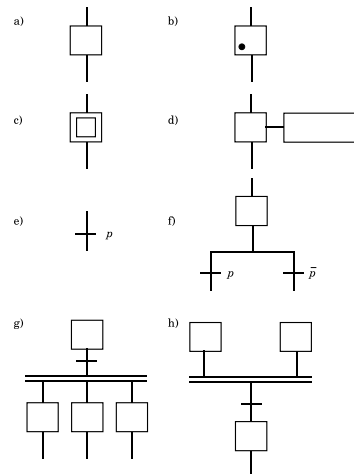
- Repetition

- Parallella vägar med synkroniserad avslutning

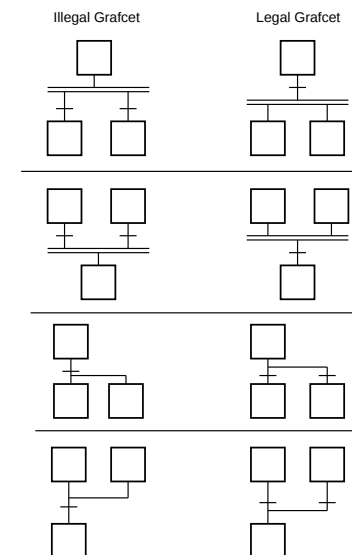

GRAFCET – Grundläggande symboler

- (a) Inaktivt steg, (b) Aktivt steg, (c) Initialsteg, (d) Steg med åtgärd, (e) Övergång, (f) Förgrening med ömsesidigt uteslutande alternativ, (g) Förgrening i parallella vägar, (h) Synkronisering

GRAFCET – Några exempel

GRAFCET – Principer

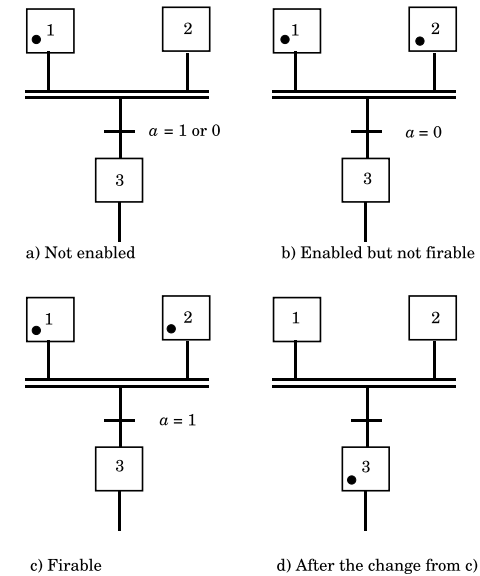
GRAFCETs evalueringsregler:

- Initialsteget är aktivt när sekvensnätet är initierat.
- En övergång är avfyringsbar om:
 - alla steg före övergången är aktiva
 - övergångsvillkoret är sant

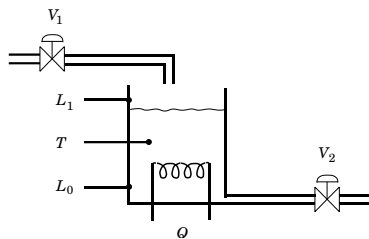
En avfyringsbar övergång måste avfyras

- alla stegen före övergången inaktiveras, och alla följande steg aktiveras, när en övergång avfyras.
- alla avfyringsbara övergångar avfyras samtidigt
- när ett steg både måste inaktiveras och aktiveras så kvarstår steget som aktivt utan avbrott

GRAFCET – Exempel på avfyring

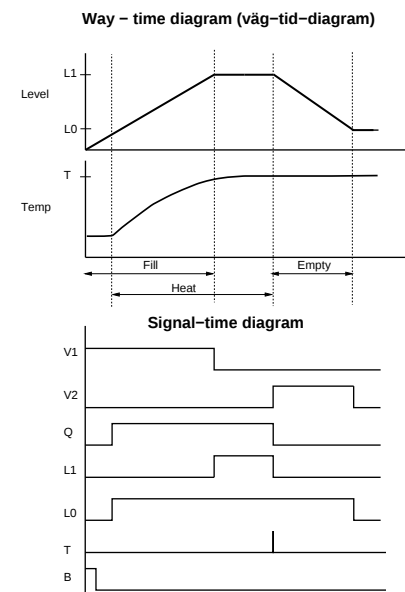
Exempel: specifikationer

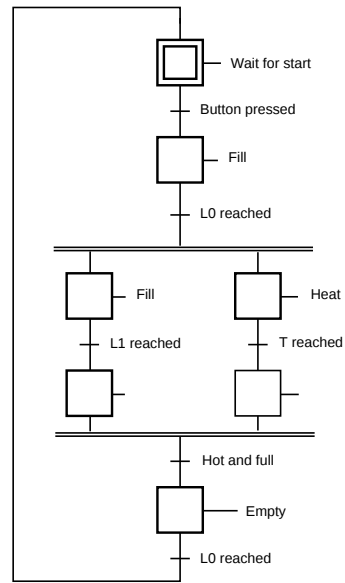
Verbal beskrivning:

1. Starta sekvensen med att trycka på knappen *B*
2. Öppna ventil *V₁* för påfyllning av vatten till övre nivå *L₁*
3. Värm vattnet tills temperaturen är högre än *T*. Värmning kan starta så fort det finns vatten över nivå *L₀*
4. Töm tanken genom att öppna ventil *V₂* tills nivån når *L₀*.
5. Stäng ventilerna och gå till 1) för att vänta på en ny startorder.

Exempel: tidsfunktioner

Exempel: Sekvensnät

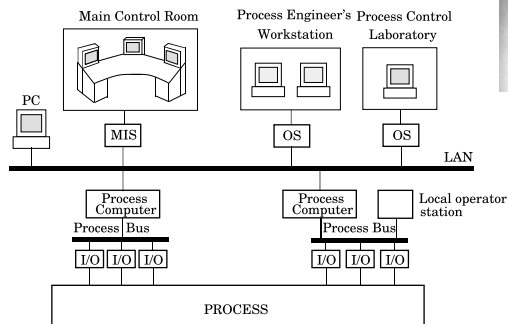
Laboration X

Sekventiellt styrprogram för en satsreaktor

1. Sekvensstyrning och GRAFCET
2. JGrafchart
3. Digital implementering av PI-regulator för temperatur
4. Test genom simulering
5. Test på vattenvärmningsprocess

Industriella styrsystem

- Digitala regulatorer
- PLC (programable logical controller) för logik och sekvensstyrning
- Processdatorsystem

Nästa föreläsning

- Återkopplade system

Rekommenderad läsning: *Process Control*: 4.1–4.4